

УПОТРЕБА НА ФРАЗЕОЛОГИЧНИ СЛОВОСЪЧЕТАНИЯ

СЛОВОСЪЧЕТАНИЕ

В българския език се различават **свободни** и **устойчиви** словосъчетания. При **свободните словосъчетания** отделните думи, които ги образуват, запазват своето речниково значение.

При **устойчивите словосъчетания** една или повече думи не пазят своето самостоятелно речниково значение, а самото словосъчетание придобива ново значение.

Фразеологичните, или устойчивите словосъчетания, са предмет на лексикологията. Има и специализирани фразеологични речници, където се обяснява смисълът им, напр. *придържам се към буквата на закона* означава изисквам точно спазване на формалната страна на нещо – наредба, разпореждане и пр.; *проявявам педантизъм, ходя по нервите на някого* означава дразня, нервiram някого, *ходя по гайдата на някого* означава изпълнявам безропотно желанията на някого, *постъпвам така, както той иска, слушам някого във всичко*. Както се вижда, тези изрази имат различен смисъл от преките значения на съставлящите ги думи.

ВАЖНО Е ДА ЗНАЕМ!

Фразеологичните словосъчетания могат да бъдат синонимни помежду си или да имат за синоним една или няколко думи. Примери за синонимни фразеологични словосъчетания:

Пускам муха в главата на някого
Подпалвам фитила на някого
Навивам пружината на някого
Наливам масло в огъня
Пускам конска муха под опашката
Пускам бълха в ухото

всичките със значение:

Подбуждам
Подстрекавам
Надъхвам

Идиомите са такива словосъчетания, при които няма никаква връзка между думите, които ги съставят. Примери за идиоми:

Ни в клин ни в ръкав.
Врели некипели.
Хвърли топа.
През куп за грош.

СЛОВОСЪЧЕТАНИЕ

СВОБОДНИ СЛОВОСЪЧЕТАНИЯ

имам пари,
имам главоболие,
имам домашно,
имам влияние,
имам проблеми
и други

УСТОЙЧИВИ СЛОВОСЪЧЕТАНИЯ

имам зъб,
имам лек крак,
имам последната дума,
имам чест,
имам път
и други

ВАЖНО Е ДА ЗНАЕМ!

Фразеологията е наука за фразеологичните словосъчетания.

Фразеология означава също наборът от фразеологични словосъчетания, използвани в определена област:

РАЗГОВОРНА:

- *На бърза ръка*
- *Пет пари не давам*
- *Цепи косъма на две*

НАУЧНА:

- *Гранична линия*
- *Правоъгълен паралелепипед*
- *Преди новата ера*

ЖАРГОННА:

- *Правя се на утрепан*
- *Купувам от денонощния*
- *Пращам го на кино*

ВЕСТНИКАРСКА:

- *Полагам основите*
- *Претърпявам провал*
- *От алфата до омегата*

ПОЕТИЧНА:

- *Небесни простори*
- *Звездни небеса*
- *Ангелски очи*

УПОТРЕБА

- Фразеологичните словосъчетания се използват във всички видове текстове.
- Те придават на речта оригиналност и образност.
- Някои фразеологични словосъчетания, които се използват от дълбока древност или са създадени от велики личности, се наричат "крилати фрази".